

setkání starostů

vize2020 ODS

17. září 2011, hotel International Brno, Husova 16, Brno

***PROBLEMATIKA FUNGOVÁNÍ EVROPSKÝCH
FONDŮ A PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA
V PODMÍNKÁCH ČR***

Libor Lukáš

Statutární náměstek hejtmana Zlínského kraje

a

Předseda RR ODS Zlínského kraje

OBSAH:

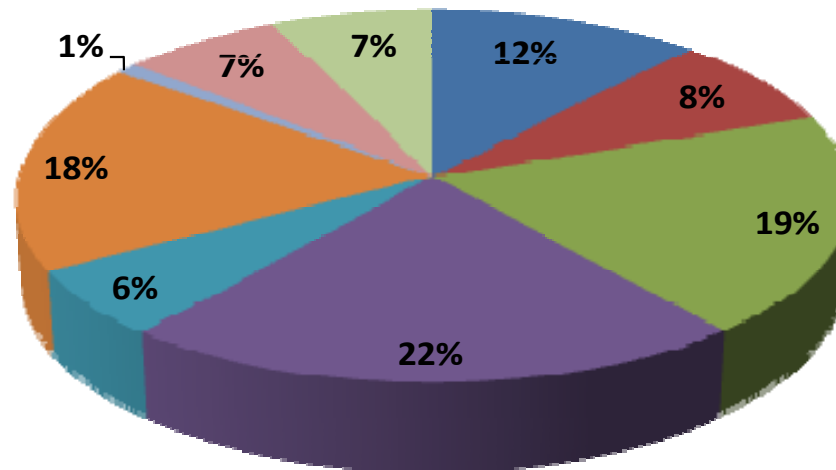
1. Stav realizace NSRR a fungování operačních programů v ČR v období 2007+
2. Komentář a zkušenosti stávajícího období 2007+
3. Nový rozměr politiky soudružnosti 2014+ (územní přístup, měřitelné cíle...)
4. Program rozvoje venkova
5. Jakou chceme Kohezní politiku 2014+ v ČR pro rozvoj obcí, měst a krajů?
6. Závěr pro společnou inspiraci 2014+

1. Stav realizace NSRR a fungování operačních programů v ČR v období 2007+

- V rámci tzv. Národního strategického referenčního rámce (NSRR) je pro cíl konvergence vytvořeno 8 tematických operačních programů a 7 regionálních operačních programů (mimo hl. města Prahy – cíl konkurenceschopnost).
- Celkový objem alokace pro cíl konvergence je **25,9 mld. EUR**, z toho Regionální operační programy tvoří 18%, tj. 4,7 mld. EUR.
- Výrazný vliv na alokaci strukturálních fondů má pohyb kurzu CZK vůči EUR – v lednu 2007 odpovídala alokace při kurzu 27,5 CZK/EUR částce **730 mld. Kč**, v červenci 2011 při kurzu 24,2 CZK/EUR činí přibližně **640 mld. Kč**.

1. Stav realizace NSRR a fungování operačních programů v ČR v období 2007+

Finanční alokace NSRR pro 2007-2013 cíl konvergence

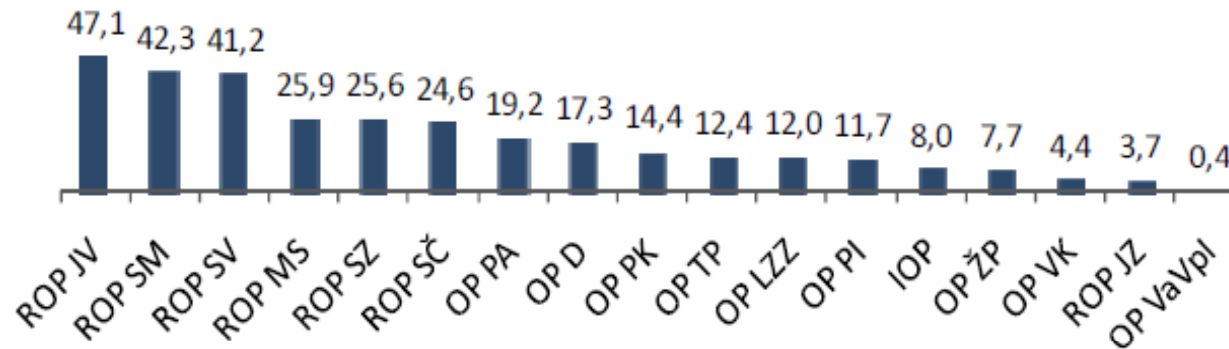
- OP Podnikání a inovace
- OP Výzkum a vývoj pro inovace
- OP Životní prostředí
- OP Doprava
- Integrovaný operační program
- Regionální operační programy
- OP Technická pomoc
- OP Zaměstnanost a lidské zdroje
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Celkem 25,9 mld. EUR (ERDF, ESF, FS)

1. Stav realizace NSRR a fungování operačních programů v ČR v období 2007+

Kolik z finanční alokace je již vyčerpáno a v kterých programech...

Stav certifikovaných finančních prostředků * v %
vzhledem k celkové alokaci OP v programovacím období 2007-2013
k 3. 8. 2011, zdroj: MSC2007

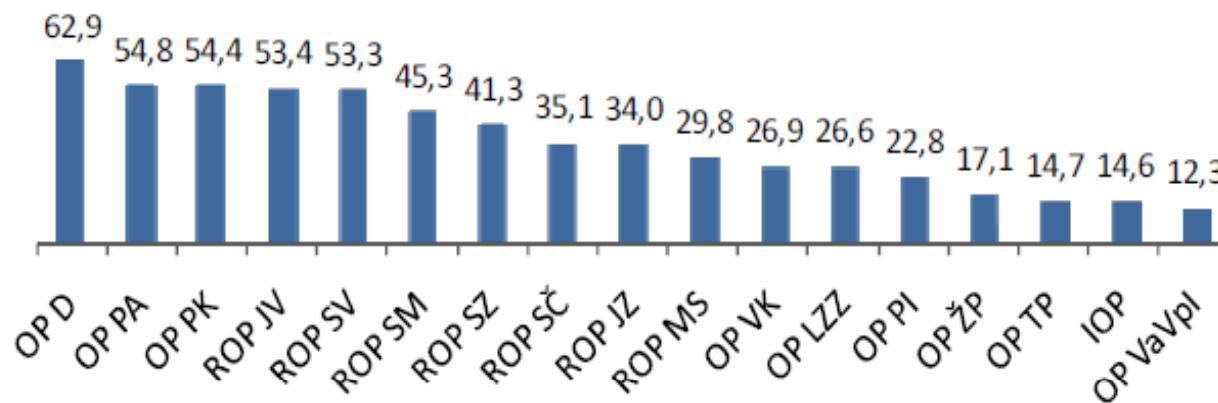
* Finanční prostředky vyčerpané ze SF / FS a národních zdrojů

- Jsme ve 2/3 programovacího období, ale **žádný** z OP **nemá certifikovánu** alespoň **polovinu** prostředků.
- Přes **čtvrtinu** certifikovaných výdajů má **pouze 5** ze 17 OP a jedná se o ROPy.

1. Stav realizace NSRR a fungování operačních programů v ČR v období 2007+

Kolik z finanční alokace je již vyčerpáno a v kterých programech...

Stav proplacených prostředků příjemcům * v %
vzhledem k celkové alokaci OP v programovacím období 2007-2013
k 3. 8. 2011, zdroj: MSC2007

- Pouze **5 OP** proplatilo příjemcům více než **polovinu prostředků**.
- Některé OP **neproplatily** dosud ani čtvrtinu alokace (OP VaVpl, IOP, OP TP, OP ŽP, OP PI).

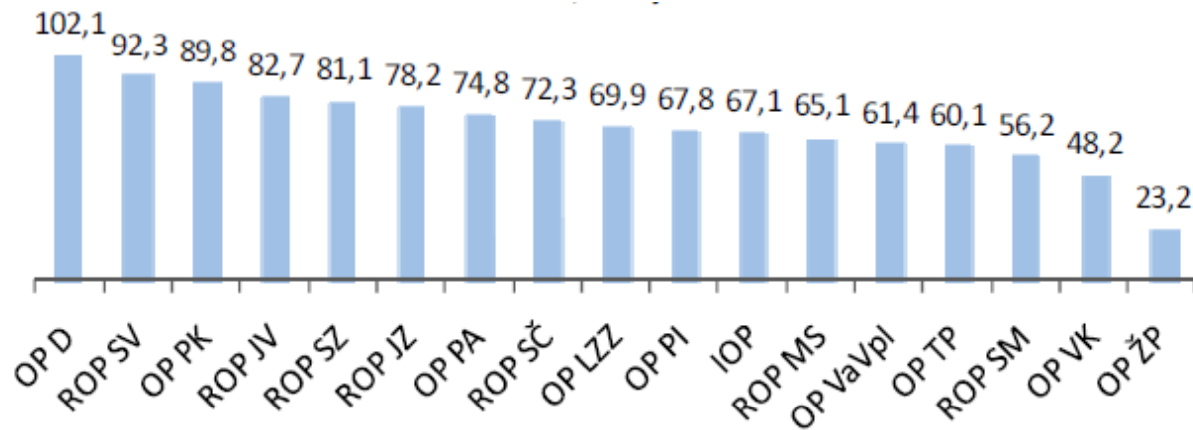
* Zahrnutý ex-ante, průběžné a ex-post platby

1. Stav realizace NSRR a fungování operačních programů v ČR v období 2007+

Kolik z finanční alokace je již vyčerpáno a v kterých programech...

Stav prostředků krytých Rozhodnutím / Smlouvou o poskytnutí dotace * v %

vzhledem k celkové alokaci OP v programovacím období 2007-2013
k 3. 8. 2011, zdroj: MSC2007

- **Smluvní** zajištění čerpání již vypadá **lépe**, ale stále jsou zde OP, kde není rozdělena ani polovina alokace (OP ŽP, OP VK).

* Zahrnuty individuální projekty (IP), grantové projekty (GP) a EK neschválené velké projekty

2. Komentář a zkušenosti stávajícího období 2007+

- Příprava programů pro stávající období byla poznamenána dlouhodobým ekonomickým růstem nejen ČR, ale i Evropy – dnes je situace zcela odlišná.
- **ČR** má v přepočtu na obyvatele **největší objem dotací** z celé EU – dokážeme je skutečně vyčerpat ? A s jakými **přínosy** a dopady?
- Velký počet operačních programů.
- Z pohledu zaměření jsou všechny operační programy ve skutečnosti tématické.
- Převládá **resortismus** oproti systémovému přístupu (neprovázanost a nedostatečná synergie).
- Politika soudržnosti je víc soborem **dílčích, izolovaných** programů podpor, než skutečným střednědobým rozvojovým plánem.

2. Komentář a zkušenosti stávajícího období 2007+

Postřehy z regionu:

- V regionech jsou v důsledku stávající implementace **ROP úspěšně** rozvíjeny administrativní kapacity a získávány zkušenosti s plánováním a s realizací kohezní politiky.
- Bude důležité, abychom využili získané zkušenosti nejen z implementace, ale i s plánováním a s realizací.
- Efektivnost, **přínosy a dopady** kohezní politiky na úrovni regionů, měst a obcí nebyly vždy rozhodujícím kritériem při hodnocení.
- Ukazuje se, že jsou významné odlišnosti z pohledu potenciálu obcí, měst a krajů ve vztahu k využití stávajících příležitostí.
- Neefektivní administrace - rozdílné nastavení jednotlivých OP, přeceňování soutěže projektů, **nedostatečná koncentrace** zaměření výzev, přílišná závislost na poradenských firmách.

2. Komentář a zkušenosti stávajícího období 2007+

- Intervence Kohezní politiky by měly být primárně podřízeny cíli: **„Akcelerace ekonomického rozvoje“**.
- Vyjednaný NSRR a OP byly z pohledu kvantifikace cílů poměrně „měkké“, některé indikátory jsou dnes překračovány o stovky %.
- Přijetím **24 operačních programů** se myšlenka strategie a přínosů ztratila a **spíše než systémový a koncepční program** zaměřený na cíl hospodářského růstu se stala kohezní politika **„souborem dílčích programových podpor“**.
- Působením **18 - ti Řídících orgánů** se významnou měrou ztížila **koordinace**.
- Administrace i byrokracie narostla a přes úsilí a snahy po sjednocení formulářů a postupů (například unifikovaná žádost) dochází k neefektivní administraci jak na straně poskytovatelů služeb, tak i příjemců.

2. Komentář a zkušenosti stávajícího období 2007+

*** PŘÍKLAD: Zkušenosti s „IPRU“ - ROP Střední Morava**

Na území Horního Vsacka byl v oblasti cestovního ruchu využit *Integrovaný plán rozvoje území („IPRU“)*.

Investiční plán z ROP Střední Morava a z S-ROP v objemu 180 mil. inicioval:

- investice podnikatelů v objemu 508 mil. Kč, investice do území celkem 688 mil. Kč,
- investice veřejnému sektoru do CR 96 mil. Kč, příspěvek obcí 22 mil. Kč – celkem 118 mil. Kč,
- investice veřejnému sektoru mimo CR činily 392 mil. Kč dotací, příspěvek obcí a kraje 127 mil. Kč – celkem 519 mil. Kč.

Koncentrace investic v území celkem 1.325 mil. Kč (688 mil. Kč privátní sektor, 637 mil. Kč veřejný sektor).

Výstupy - v území došlo k akceleraci socioekonomického rozvoje:

- Realizací vznikla nová pracovní místa s nárůstem až 180% u některých podnikatelských subjektů (např. z 56 míst v roce 2006 na 162 v roce 2011), zvýšila se atraktivita území pro další rozvoj, významně vzrostla cena nemovitostí, vytvořily se příznivé předpoklady pro další ekonomický růst v území.

setkání starostů

vize2020 ODS

2. Komentář a zkušenosti stávajícího období 2007+

*** Zkušenost s řízením „IPRU“**

- Územní přístup
- Kvalifikované nastavení **cílů**
- Koncentrace prostředků do území
- Stanovení kritérií dopadů a přínosů spojených s hospodářským růstem a zaměstnaností
- Iniciace při **generování privátních investic** v návaznosti na veřejné investice (důsledek spolupráce veřejného a privátního sektoru)

Výsledek:

- Měřitelná **přidaná hodnota** kohezní politiky v daném území (příkladný model fungování EU fondů na základě územního přístupu).

3. Nový rozměr politiky soudržnosti 2014+ (územní přístup, jasné a měřitelné cíle)

Význam kohezní politiky z důvodu srovnání regionů EU

- V **Evropě** je celkem **271 regionů** na úrovni NUTS 2, kde existují propastně rozdílné úrovně.
- Projevy mezi-regionálních rozdílů v rámci EU jsou natolik silné, že sama kohezní politika **nemá šanci tuto nerovnováhu zvrátit**. Může však vytvářet podmínky a podnítit podnikavost, ekonomický růst.
- Nutnou podmínkou pro efektivní využití prostředků je uplatnění vhodných **nástrojů a metod**.
- Regiony České republiky statisticky vyhlížejí v zásadě kompaktně (s výjimkou bohaté Prahy) a pohybují se mezi **62 – 74% unijního průměru**.

3. Nový rozměr politiky soudržnosti 2014+ (územní přístup, jasné a měřitelné cíle)

HDP na obyvatele (2008; standard kupní síly)

Region NUTS II	HDP na obyvatele (EUR)	EU-27 = 100 (%)
Praha	43.200	172
Střední Čechy	18.600	74
Jihozápad	17.100	68
Severozápad	15.600	62
Severovýchod	16.200	65
Jihovýchod	18.400	74
Střední Morava	16.100	64
Moravskoslezsko	17.400	69

3. Nový rozměr politiky soudržnosti 2014+ (územní přístup, jasné a měřitelné cíle)

Společný strategický rámec a Smlouva o rozvoji a investičním partnerství

- Dochází k posílení **integrace politik EU** - předpokládá se přijetí **Strategického rámce**, který dnes pokrývají Fond soudržnosti, Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Evropský rybářský fond a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova.
- **Smlouva o rozvoji a investičním partnerství** mezi Komisí a členským státem - závazky partnerů na státní a regionální úrovni . Ve smlouvě by měly být stanoveny cíle, jichž se má dosáhnout, jak se bude vyčíslovat a měřit pokrok na cestě plnění těchto cílů, i přiděly státních zdrojů a zdrojů EU na prioritní oblasti a programy.
- Vláda svým usnesením vlády z 31. 8. 2011 pověřila ministra pro místní rozvoj vyjednáváním o příslušné Smlouvě s Evropskou komisí.

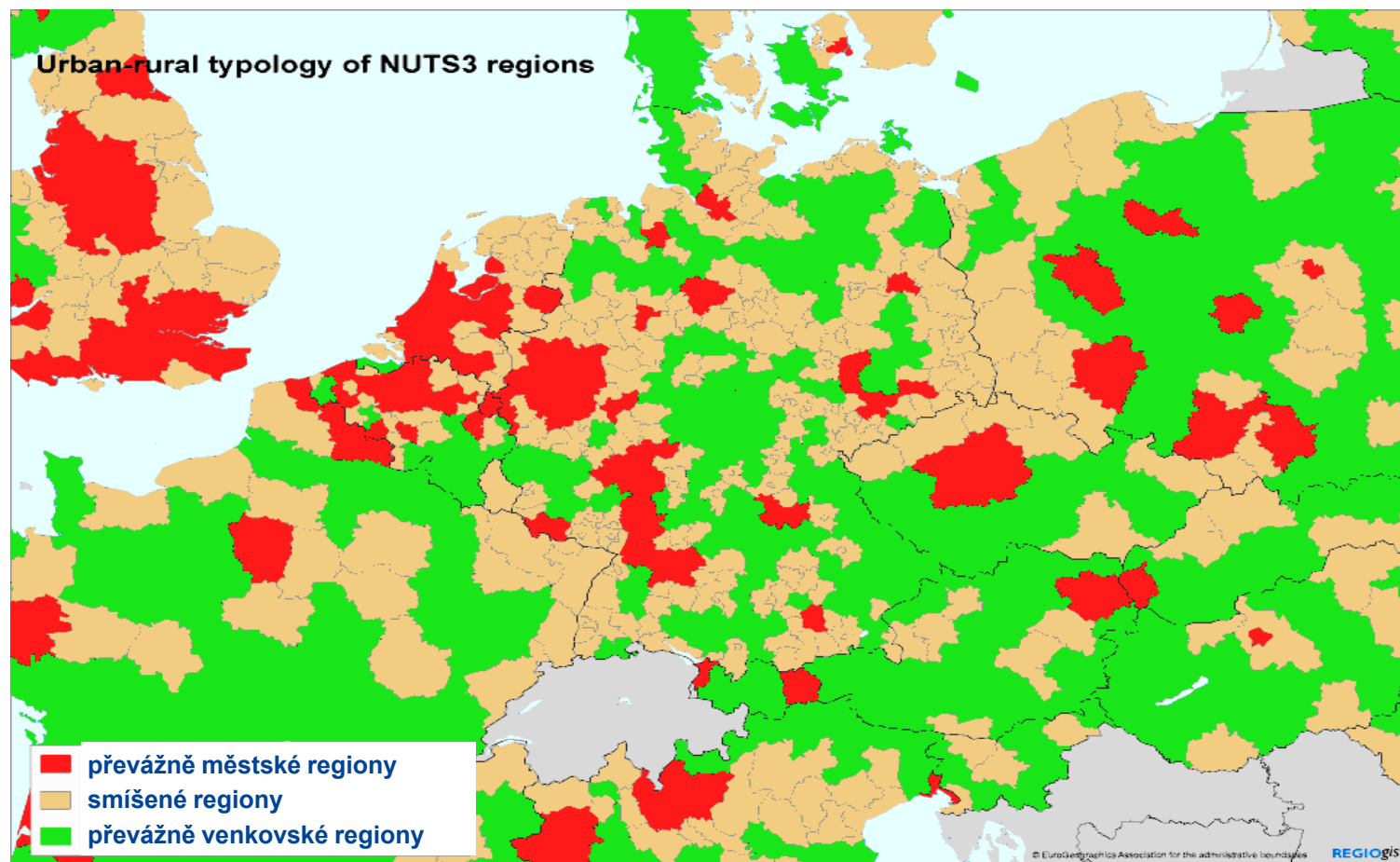
3. Nový rozměr politiky soudržnosti 2014+ (územní přístup, jasné a měřitelné cíle)

Propojení hospodářské a sociální politiky s územním rozvojem

- Tematické priority přímo propojit s územním rozvojem (vazba a propojení na priority NPR, odvození priorit od reálných potřeb regionů, jak velkých projektů, tak i malých projektů v zanedbávaných městských částech).
- **Priority** musí být vyjádřeny jasně a **měřitelně stanovenými cíli**, které jsou spojeny a odvozeny od potřeb rozvoje regionů (měst a obcí, krajů).
- Klást důraz na výsledky a efektivitu plánování, ale i realizaci...
- Zacílit hospodářský rozvoj ČR a regionů z pohledu využití potenciálu, dopadů a přínosů v rámci střednědobé rozvojové strategie, tj . na období 2014- 2020.

4. Program rozvoje venkova

Typologie městských a venkovských regionů NUTS 3

setkání starostů

vize2020 ODS

4. Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova 2007-2013

(součástí AEFRD v ČR v období 2007 – 2013)

- **Osa I – zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví** (modernizace zemědělských podniků, pozemkové úpravy, přidávání hodnoty zemědělským produktům...)
- **Osa II – zlepšování životního prostředí a krajiny** (platby za přírodní znevýhodnění, agroenvironmentální opatření, zalesňování...)
- **Osa III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova** (cestovní ruch, občanská vybavenost venkova, vzdělávání a další nezemědělské činnosti venkova)
- **Osa IV – LEADER** (místní rozvojové strategie a spolupráce místních partnerství – místní akční skupiny)
- **Osa V – technická pomoc**

Celková alokace PRV 3,67 mld. EUR

(cca 90 mld. Kč dle aktuálního kurzu CZK/EUR)

setkání starostů

vize2020 ODS

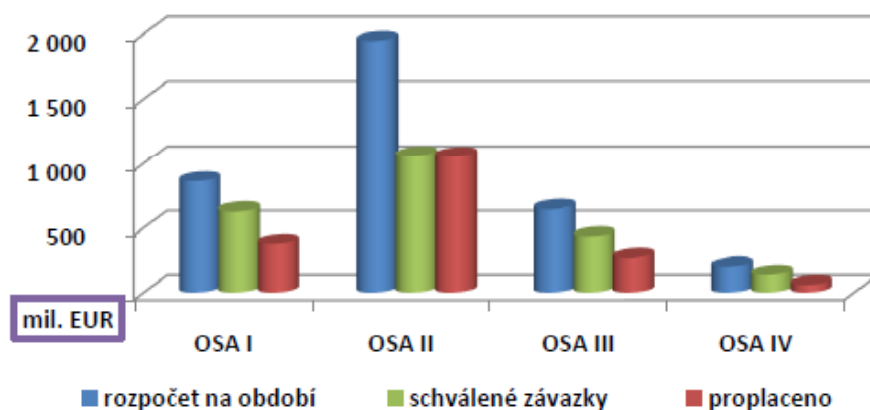
4. Program rozvoje venkova

Aktuální stav čerpání Programu rozvoje venkova (PRV)

Stav k 31. 8. 2011	Proplacené projektové žádosti PRV (v mil. Kč)
Osa I	9.467
Osa II (bez přímých plateb)	262 *
Osa III	7.145
Osa IV	1.593
Osa V	98
Celkem	18.565

* Pozn.: V rámci osy II byly také již proplaceny přímé platby v oblasti zemědělství a lesnictví ve výši cca 25 mld. Kč

Z celkové alokace PRV je nyní celkem schváleno cca 62 % a proplaceno 48 %. Čerpání v jednotlivých osách vypadá následovně:

4. Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova v období 2014+

- Kombinace podpor **osy I** (*Program rozvoje venkova - fungování zemědělských trhů a potravinových řetězců, včetně přímých plateb...*) a **osy II** (*Politika rozvoje venkova – veřejné statky, konkurenceschopnost, diverzifikace, kvalita života na venkově...*), vyplývající z přizpůsobení se **místním specifikům** ve strategickém přístupu.
- Tato kombinace umožňuje fungování účinné společné politiky a dosažení společných cílů EU s dostatečnou flexibilitou a zapojením venkovských oblastí.
- Podpořit význam „**MAS**“ pro rozvoj venkova (*Místní akční skupiny*).
- Klíčová role **malých a středních měst** - centra klíčových služeb a sociálního života okolních venkovských oblastí – jako **poskytovatelé územní soudržnosti** .

4. Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova v období 2014+

- Cílení politiky venkova by mělo vést k efektivnějšímu využití dostupných finančních prostředků.
- Druhým pilířem Společné zemědělské politiky (SZP) bude možné i nadále přispívat na konkrétní národní a nebo regionální potřeby.
- V období po roce 2014+ bude Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (**EAFRD**) **zahrnut do společného strategického rámce** se všemi strukturálními fondy. Musí dojít k přesnějšímu definování funkce politiky rozvoje venkova a souladu s politikou soudržnosti.
- Důraz bude kladen na **územní rozměr sociálně-ekonomického rozvoje** a propojování všech dostupných finančních prostředků EU v rámci jedné **Smlouvy o rozvoji a investičním partnerství**.

4. Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova v období 2014+

- V příštím programovacím období je třeba se cíleně zabývat zajištěním kvalitní **provázanosti strukturální a zemědělské politiky**.
- V rámci nového pojetí politiky soudržnosti nebude žádoucí dělení na město a venkov.
- Je nutné si však uvědomit, že strukturální fondy budou fungovat současně ve venkovských i v městských oblastech.

5. Jakou chceme Kohezní politiku 2014+ v ČR pro rozvoj obcí, měst a krajů?

- Kohezní politika není „dodatečným posílením veřejných či soukromých rozpočtů“. Jde o cílenou podporu zaměřenou na naplnění strategických **cílů rozvoje regionů s měřitelnými efekty a dopady**.
- **Využívání nástrojů** Kohezní politiky v podmínkách České republiky by mělo vést k výraznému **přiblížení** se národní hodnoty **ukazatele HDP** na obyvatele ve vztahu k průměru EU a podstatnému zvýšení jeho hodnot na úrovni regionální.
- **Rozvojové priority** by měly reflektovat jak naplnění **Strategie 2020**, tedy společné cíle politiky soudržnosti EU, tak ale i **specifické podmínky a potřeby České republiky**, které odrážejí reálné potřeby České republiky a jejich regionů.

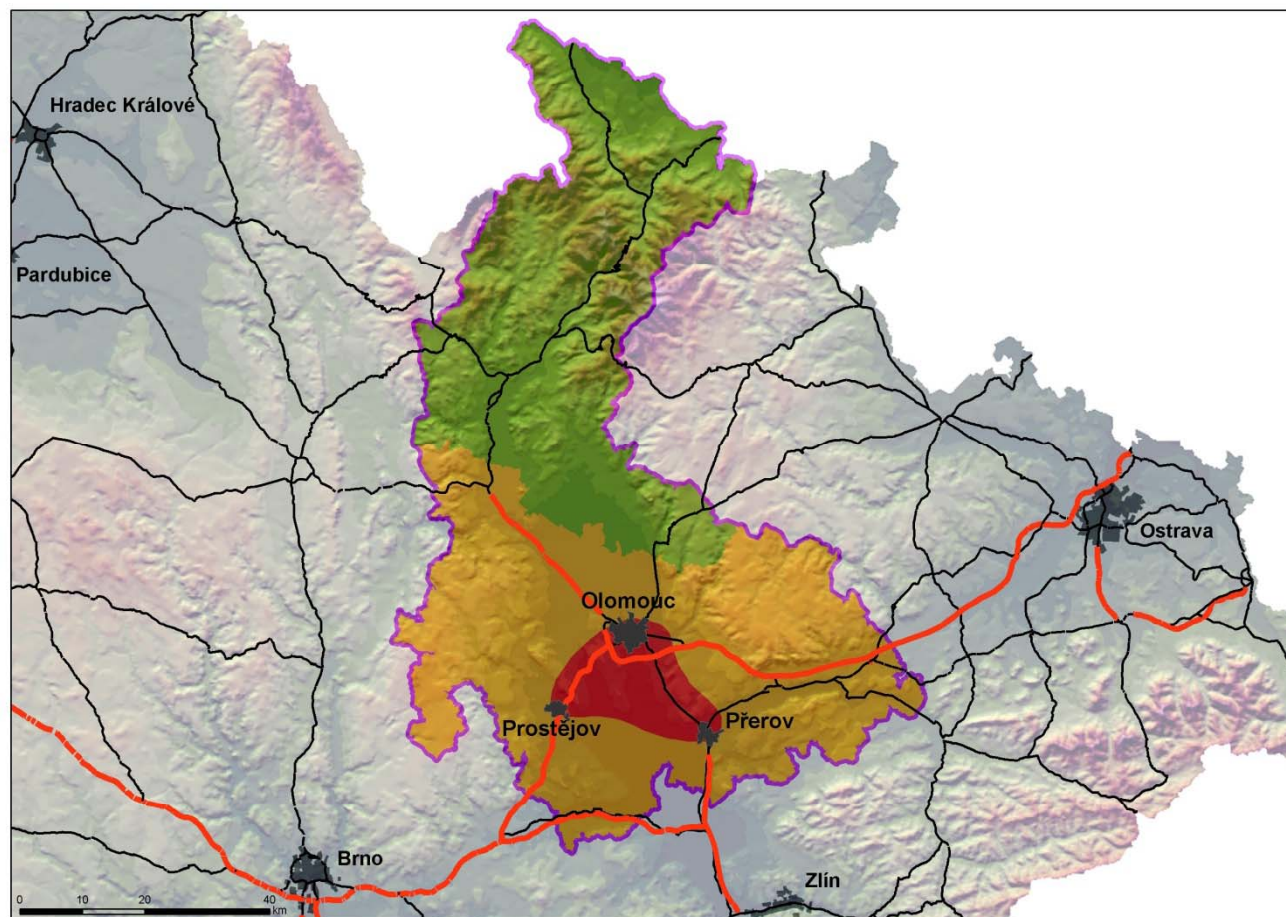

5. Jakou chceme Kohezní politiku 2014+ v ČR pro rozvoj obcí, měst a krajů?

Potřeby rozvoje území na příkladu z Olomouckého kraje:

- Je možné mít stejný přístup k rozvoji odlišných území? Já tvrdím, že není !
- **Příklad** – metoda územního přístupu :
  - Diverzifikace – jsou problémy shodné?
  - Je možné řešit stejnou strategii na **Hané** (charakteristický venkov se zemědělskou výrobou) – **souměstí Olomouc – Přerov - Prostějov** (průmyslová oblast) – a **Jeseníky** (venkovské horské území se špatnou dostupností, ale s potenciálem využití přírodních podmínek)?

5. Jakou chceme Kohezní politiku 2014+ v ČR pro rozvoj obcí, měst a krajů?

5. Jakou chceme Kohezní politiku 2014+ v ČR pro rozvoj obcí, měst a krajů?

- Kohezní politika musí být z větší části zaměřena na konkrétní území – **místně orientovaný přístup** (doporučuji strategie zaměřené na dané území) tak, aby byly efektivně řešeny jeho problémy či využít existující potenciál. V praxi to musí znamenat vedle plošně realizovaných opatření **finanční alokaci** vázanou přímo na konkrétní regiony. Rozvojové strategie budou potom vztaženy na menší území – např. souměstí, souvislé venkovské oblasti apod.
- Kohezní politika musí být flexibilní tak, aby byly setřeny bariéry mezi zdroji financování (ERDF, ESF, Kohezní fond a EAFRD) a mohl být uplatněn tzv. „**Integrovaný přístup**“.

5. Jakou chceme Kohezní politiku 2014+ v ČR pro rozvoj obcí, měst a krajů?

Na úrovni vlády bude důležité:

- **Nastavit koordinaci** – tj. provázání odvětvových a průřezových politik vlády s politikami územního a regionálního rozvoje.
- **Stanovit rozvojové cíle** s ohledem na potřeby a stav rozvoje ČR – a jejich zaměření na výsledky.
- **Potlačení resortismu** ve prospěch spolupráce (uplatnění víceúrovňového řízení).
- **Připravit a prosadit efektivní model administrace**, který umožní realizaci jednak modelu s „místně orientovaným přístupem“ a dále efektivní administraci – tj. snížení byrokratické zátěže, zjednodušení administrace a kvalitní poradenství pro žadatele.

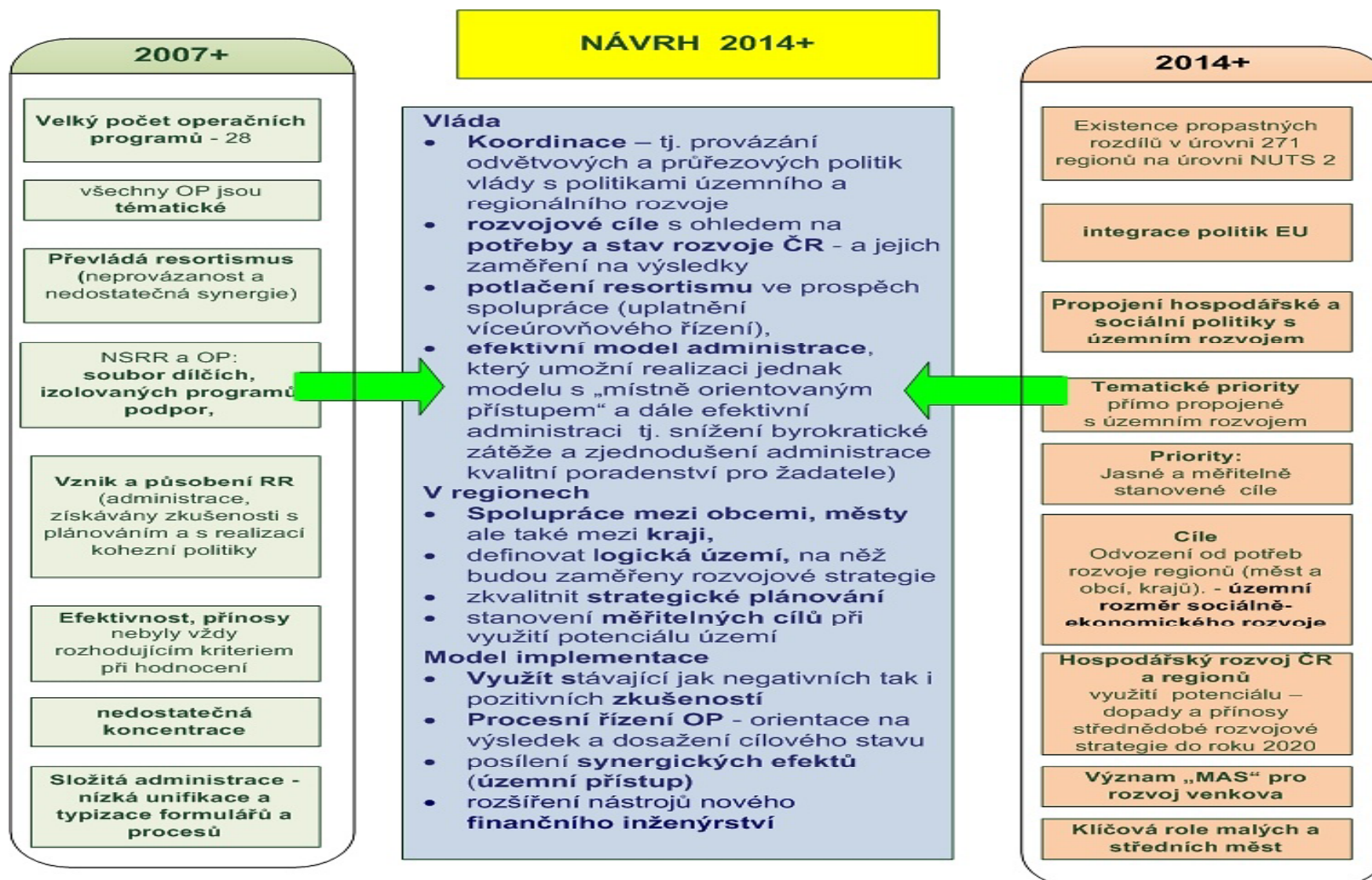
5. Jakou chceme Kohezní politiku 2014+ v ČR pro rozvoj obcí, měst a krajů?

V regionech bude nutné:

- Systematicky rozvíjet **spolupráci mezi obcemi a městy, ale také mezi kraji**, jako nezbytnou podmínku efektivně realizovaných investic.
- S ohledem na místní podmínky definovat logická území, na něž budou zaměřeny rozvojové strategie.
- Zkvalitnit strategické plánování s důrazem na stanovení měřitelných cílů při využití potenciálu území s důrazem na monitorování a hodnocení.

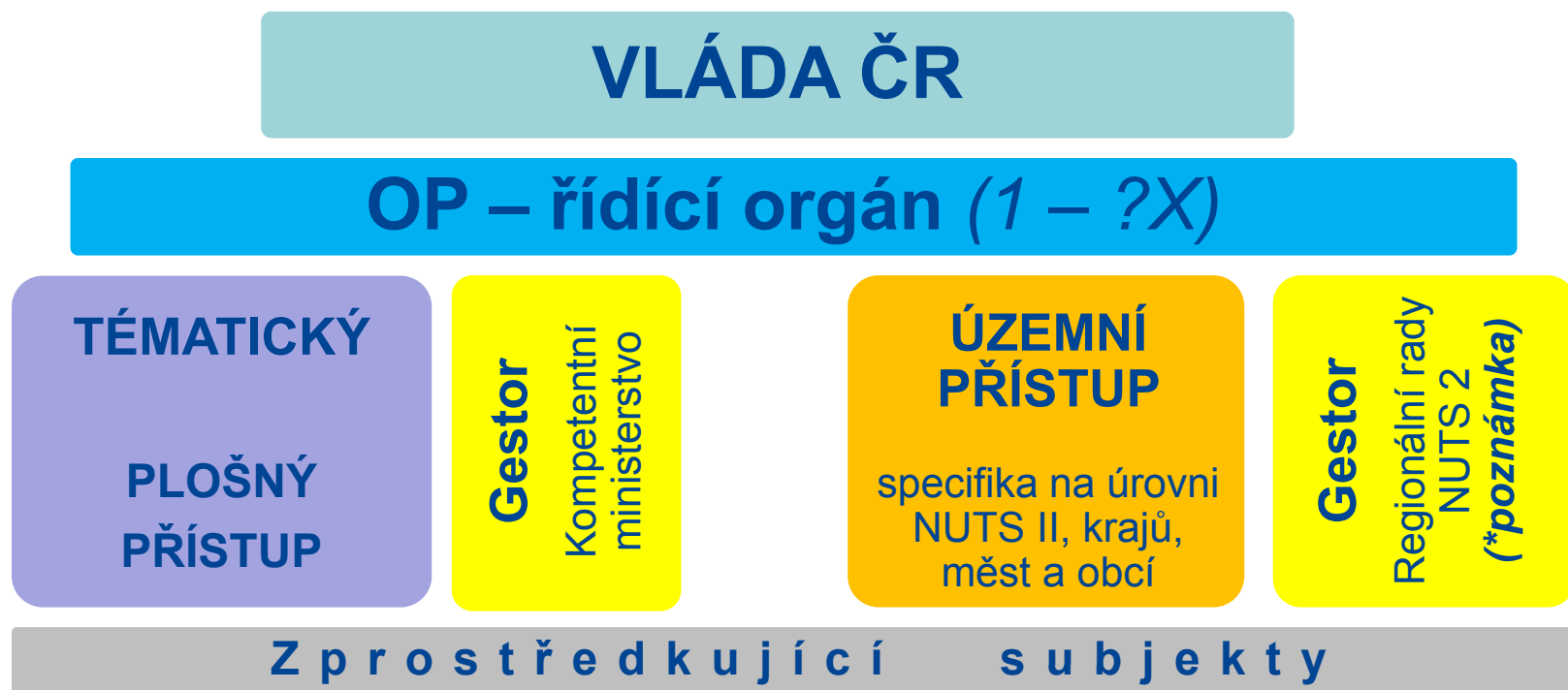
5. Jakou chceme Kohezní politiku 2014+ v ČR pro rozvoj obcí, měst a krajů?

- V oblasti implementace je žádoucí zvolit takový model, který využije stávajících jak negativních tak i pozitivních zkušeností, aby byly naplněny předpoklady nastavení efektivnějšího administrativního modelu řízení, než je tomu v současnosti.
- Výrazné zjednodušení nejen co do počtu Operačních programů, ale i z pohledu výrazného zjednodušení procesního řízení OP - **orientace na výsledek a dosažení cílového stavu.**
- Posílení synergických efektů přístupem, obsaženém v přijetí **strategie územního přístupu.**
- Posílení aplikací návratné finanční pomoci (rozšíření nástrojů nového finančního inženýrství) a udržitelnost projektů.

5. Jakou chceme Kohezní politiku 2014+ v ČR pro rozvoj obcí, měst a krajů?

Základní kameny architektury implementace Kohezní politiky

* **Poznámka** – navrhujeme připravit novelu zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, která zmocní **Regionální rady NUTS 2** k zajištění funkce gestora za územní přístup při realizaci Kohezní politiky (podřízenost vládě ČR, změna složení orgánů)

6. Závěr pro společnou inspiraci 2014+

Baťa

motto - Tomáš Baťa:

„Poměry nejsou vinny nikdy a ničím. Vinni jsou vždycky jenom lidé. Poměry je třeba buď zvládnout nebo se jim přizpůsobit.“

„Každá lidská činnost se musí nakonec projevit nějak v číslech.“

„...orgány kontrolní a metodické je třeba přeměnit v orgány tvůrčí...“

„Mysli globálně, jednej lokálně.“

setkání starostů

vize2020 ODS

Děkuji Vám za pozornost

Libor Lukáš

Statutární náměstek hejtmána
Zlínského kraje

a

Předseda RR ODS Zlínského kraje

E-mail: libor.lukas@kr-zlinsky.cz

setkání starostů
vize2020 ODS